

Magyarságtudat-formálás a matematika apropóján

Oláh György felvidéki matematikatanárra emlékezünk

*“Nem élt belőle több és most sem él,
s mint fán se nő egyforma két levél,
a nagy időn se lesz hozzá hasonló.”*

/Kosztolányi Dezső/

Hetvenkét éves korában tragikus hirtelenséggel elhunyt egy felvidéki, de az egész Kárpát-medencében nagyon népszerű és szeretett révkomáromi középiskolai matematikatanár, Oláh György.

A Tanár Úr életfilozófija: „Az én hazám áldva-verve is a megmaradt örök Magyarország, még akkor is, ha a szülőföldem Felvidék (a komáromszentpéteri táj), amely mindig hazavár. Tágabb értelemben a Kárpát-medence, ahol szintén otthon érzem magam, mert üzen a táj, még akkor is, ha olykor nagyon fáj...”

Oláh György kisebbségi magyarként arra törekedett, hogy előnyt kovácsoljon a kettős hátrányból. „Ennek a népnek a legnagyobb kincse a tehetsége. És a tehetség elásott kincs, amíg ki nem bontakoztatjuk. Nem siránkoznunk kell a megosztó határok fölött, hanem tenni, aprómunkával fáradozni a nemzet szellemi egyesítése érdekében. Rendszerek jönnek-mennek, a magyarellenesség tájainkon még jó ideig marad – a mi dolgunk az, hogy az adott lehetőségeken belül tegyük meg a maximumot.”

Tanulmányait a Komáromi Magyar Gimnázium után Pozsonyban folytatta, a Pedagógia Főiskolán matematika-földrajz szakon végzett. Egy év általános iskolai tanítással vette kezdetét pedagógiai tevékenysége, majd a régi középiskolájában bontakozott ki pedagógusi pályája, ahol a diákjaival kiváló eredményeket ért el. Következő állomásként a Nyitrai Pedagógiai Főiskola Matematika Tanszékén tanított. Ez volt pedagógusi munkájának mélypontja, mivel idegen környezetben kellett helytállnia magyarként. 1978-ban, amikor „elfogytak” a magyar hallgatók, visszatért

Komáromba.. Az Ipari Szakközépiskolában kapott állást, mivel a régi helyét már betöltötték.

Az Ipari Szakközépiskolában szinte “megreformálta” a matematika oktatását. „A pedagógiai munkám alapját a gazdag magyar szakirodalom jelentette, és gyümölcsöző kapcsolatot ápoltunk magyarországi előadókkal, szakemberekkel is. Kevesebb óraszámiban tanították a matematikát, így délutáni szakkörökkel próbáltam a diákokkal behatóbban foglalkozni. A kevés kötelező óraszám azt a tényt sugallta, hogy a matematikát csak kiegészítő tantárgyként kezelik a szaktárgyak kiszolgálására, de engem nem varázsolt el ez a technokrata szemlélet. 1978-tól nyugdíjaztatásomig, 2000-ig ott tanítottam. Tanítványaimmal kiváló eredményeket értünk el matematikai olimpiákon és a Középiskolai Matematikai Lapok(KöMaL) pontversenyein. Arra készítetted, hogy kimozduljunk ebből az ingerszegény környezetből. Minden lehetőséget megragadtam, amit csak tudtam, az előrelépés érdekében. A világhírű magyar matematikaoktatás, szakirodalom vonzáskörébe kerültünk. A tanítványaim eredeti megoldásokkal rukkoltak elő, ami a magyarországi szakirodalom, intenzív kapcsolatok nélkül nem jöhetett volna létre. 1991-ben létrehoztuk a Nagy Károly Matematikai Diáktalálkozót, amin a Kárpát-medence különböző részeiből vesznek részt tanárok, diákok egyaránt.”

Mind a húsz Nagy Károly Matematikai Diáktalálkozónak nagyon gazdag programja volt és ennek megszervezését és a pénz előteremtését is rendületlen kitartással végezte. Ezekon a rövid hétvégeken a matematika apropóján összegyűjtötte a Kárpát-medence magyar középiskolásait és tanáraikat. Tehát Ő már akkor megvalósította a trianoni diktátum által leválasztott magyarlakta régiók egyesítését és ezzel erősítette a diákokban és a kollégákban a magyarságtudatot.

„A matematika számomra hivatást jelent. Céltudatos, logikus tevékenységet és szórakozást. Ez a tudományág egy ponton túl már költészet. Ami domináns szerepet játszik, és igazán érdekel: a régi feladatok új, és az új feladatok régi megoldásai egyaránt. Vagyis az adott problémának többféle aspektusból történő megközelítése. Szerettem volna minél hatékonyabban átadni a tudást a diákjaimnak, és megszerettetni a tantárgyat, amennyire lehetséges. Nem matematikát tanítunk, hanem gyerekeknek tanítjuk a matematikát, figyelembe véve a befogadóképességüket. Nem teherként szerettem volna a vállukra helyezni, hanem egyfajta logikus gondolkodásmód kialakítása, átadása volt a célom, amit egyéb területeken is tudtak kamatoztatni. A tehetség az egyén számára nagy kincs. Az adottságot, tehetséget kibontakoztatni, felszínre hozni: ez egy tanár fő feladata! Mindenki próbáltam ezt kutatni, és elégedettség töltött el, ha más területeken is tudtak diákjaim eredményeket felmutatni. Próbáltam érdekessé tenni az óráimat, a differenciált oktatás híve voltam. Olyan problémákat vettem fel, ami »megfogta« a gyerekeket. Az érdeklődés felkeltését és annak továbbvitelét tartottam elsőrendűnek.”¹

A Kárpát-medencében a matematikát több helyen tanítják magyar nyelven. A különböző országokban tanító magyar anyanyelvű matematikatanárok régóta érezték, hogy a meglévő matematikaversenyek mellett szükség van egy szélesebb körű rendezvényre, ahol a különböző régiókban élő diákok találkozhatnak, összemérhetik tudásukat, erősíthetik együvé tartozásukat. A magyar diák, a környező országok közül bármelyikben is éljen, meríthet a világhírű magyar matematika gazdag kincsestárából, valamint az ukrán, a román, a délszláv, a szlovák és más népek matematikai hagyományaiból is. A verseny megrendezésének régóta dédelgetett gondolatát, amelyre az új közép-európai helyzetben nyílt lehetőség az 1991-es szegedi Rátz László Vándorgyűlésen fejtette ki Oláh György révkomáromi és Bencze Mihály brassói matematikatanár. Az első verseny megrendezésének önzetlen nagy munkáját Oláh György tanár úr vállalta magára. Így született meg a Nemzetközi

Magyar Matematikaverseny. Azóta minden évben egyszer megrendezik. Kétévente Magyarországon, a közbülső években pedig a szomszédos országokban van a helyszín.²

A rendezvény szellemiségét és a szervezők szándékát Illyés Gyula szavaival fejezték ki a meghívón: **“A magyar irodalom ötágú síp, összehangolatlan. Eléri még vajon a mi nemzedékünk, hogy egy jó munka mind e nem csak külön-külön, de másként is szóló sípot egyszer ismét összehangolja, illetve az eldugulástól megmenti?”**

I. Nemzetközi Magyar Matematikaverseny Révkomárom • 1992.

“Vigyázzunk arra, hogy a jövő generációból se aludjon ki a hagyományörzés tüze.”
Weszely Tibor

Az ötágú síp szellemében alakult baráti társaság találkozása Szentendrén 1980-ban, a két alapító: Oláh György és Gubás Jenő

Oláh György fáradságot nem kimélve ellátogatott a régiókba és megkereste azokat a tanárkollégákat, akik merték felvállalni a régióvezetői feladatokat. Szabadkán a Gubás házaspár segítségével (akik hosszú évek óta ápolták vele és az “ötágú síp” jegyében másokkal a baráti kapcsolatot) talált meg engem, amikor a szabadkai gimnáziumban voltam matematikatanár, és örömmel elfogadtam a feladatot - ugyanis ezt nagyon nemese dolognak tartottam - de nem is gondoltam, hogy milyen ellenszenvet vált ki az igazgatónál és a kollégákban, de annál népszerűbb lett a magyar középiskolások körében. Már az első versenyre (Révkomárom, 1992) azt követelték,

¹ A hetvenedik életjubiléuma alkalmából készített interjúból www.sziakomarov.sk

² <http://nmmv.berzsényi.hu/>

hogyan szerb tagozatos tanulót is vigyünk a csapattal, nem akarták elfogadni, hogy ez a magyar középiskolások találkozója - sajnos ez más régiókban is felmerült. A továbbiakban addig fajult a dolog, hogy 1994-ben a III. NMMV-re Ungvárra való elutazást megakadályozta a szabadkai és a topolyai gimnázium igazgatója, és a tanulókat, valamint a vezető tanárt is kizárással fenyegették meg. A következő versenyre 1995-ben Paksra titokban mentünk el, de a Duna Televízió közvetítése által észrevettek bennünket, aminek az lett a következménye, hogy büntetést kaptunk a hiányzásunk miatt, s fél éven keresztül csak fél fizetést. A következő székelyudvarhelyi versenyre Kasza József szabadkai polgármester közbenjárása által már engedéllyel utaztunk el. Azonban továbbra is főtt a fejünk, hogy 1998-ban milyen módon tudjuk Szabadkán megszervezni.

A VII. Nemzetközi Magyar Matematikaverseny díjkiosztó rendezvénye Szabadkán a Népkör nagytermében 1998 áprilisában.

Jobbról a következő matematikatanárok és -tudósok: Szabó Magda (Szabadka), Oláh György (Révkomárom), Bencze Mihály (Brassó), Cofman Judit (Erlangen-Versec), Hortobágyi István (Bp. ELTE), Urbán János (Bp.), Neubauer Ferenc (Munkács)

Ekkor is az utolsó percig ki akarták tiltani a Svetozar Marković gimnáziumból a rendezvényt, de két nappal a megnyitó előtt Kucsera Géza oktatási megbízott kikényszerítette Lenka Maravić igazgatónőtől a beleegyezését, hogy a versenyt az intézmény tantermeiben tartsuk meg. Eközben erős erkölcsi támogatást kaptunk Gyuri bátyánktól és a többiektől is, hogy ez a szerveződés nagyon fontos nemzetünk, a magyarság

összetartozás-tudata szempontjából, s ezt minden régióban ki kell harcolni. Csakhát akkor a szerbiai háborús időszakban ez még nehezebb volt. Végül is mindenkinek nagy élmény volt a délvidéki részvétel, de voltak olyan versenyzők, akiket szüleik nem mertek elengedni Szerbiába. És sajnos a rákövetkező évben, 1999-ben épp azon a reggelen kellett volna elutazni a versenyzőcsapatnak a debreceni versenyre, amikor elkezdődött a bombázás, így erről is lemaradtak a délvidékiek.

Minden egyes alkalommal a Nemzetközi Magyar Matematikaversenyen alkalmunk volt megismerni a régiók nevezetességeit, népi hagyományait, valamint neves embereit, akikkel komoly és előremutató elmélkedéseket folytattunk, amiben Gyuri barátunk volt a fővezér, így megvitatták a magyarság múltját és próbáltuk előrevetíteni a jövőjét. A Tanár Úr mindig azt hangoztatta, hogy tartsuk magasan a tudomány zászlaját, és ennek szellemében eljárt előadni tanári továbbképzésekre is. Így 2003-ban volt a Szabadkai Nyári Akadémián és matematikatanárainknak érdekes feladatokat mutatott be, amelyek a tanításban, de főleg a versenyekre való felkészítésben voltak hasznosíthatók.

A Szabadkai Nyári Akadémia egyik előadója volt

Rendszeresen tartott foglalkozásokat a matematikatáborokban is, s mindig hangsúlyozta, hogy a magyar matematikusok milyen jelentős eredményeket értek el, ez pedig nagyon jelentős a fiataljaink számára - tehát magyarul matematikát tanulni megtisztelő feladat! Minden találkozásunkkor megvitattuk a matematikatanítás újabb fejleményeit és az aktuális társadalmi problémá-

kat a régiókban. Mindig ajándékozott mindenkinek aktuális szakkönyveket és folyóiratokat, de elvárta, hogy mi is ezt tegyük! 2006-ban az a megtiszteltetés ért bennünket, hogy mi rendeztük meg a XV. Nemzetközi Magyar Matematikaversenyt, s ekkor Zentára látogatott mint a felvidéki csapat régióvezetője és ekkor is volt a tarsolyában néhány érdekes feladat. „Te mit szólna hozzá, te hogy oldanád meg, vagy ismered-e a megoldásait?”- kérdezte.

Csoportkép a szabadkai gimnázium bejáratánál
(balról hátul)

Oláh György több évtizedes alkotómunkáját nemcsak diákjai, hanem a szakma is díjazta. 1985-ben a budapesti Bolyai János Matematika Társulat Beke Manó-émlékdíjjal honorálta, majd Komáromban a Polgármesteri díjat is átvehette. Rozsnyón a Felvidéki Magyar Pedagógus-díjat is magáénak tudhatta. A Beke Manó-émlékdíj első és második fokozatát is kiérdemelte. Nyugdíjas éveiben sem pihent. Publicisztikai tevékenységet folytatott, előadásokat tartott, és ápolta a kapcsolatokat tanárkollégáival, ismerőseivel, de nem utolsósorban volt diákjaival, a fiatalokkal. Mindenkit készségesen felkarolt, mert Ő a diákjai érvényesülési lehetőségeit kereste és a magyarság ügyén munkálkodott. Mindig valami ötlettel állt elő és buzdított bennünket valami újabb „alkotásra”, ez történt 1999-ben, amikor minden régióvezetőtől begyűjtötte a helyi matekversenyfeladatok magyar változatát megoldásvázlattal, majd egy könyvben kiadta, ami jó szolgálatot tett a megmérettetésekre való felkészülésben. Azonkívül az általa szervezett húsz Nagy Károly-diáktalálkozón elhangzott előadások anyagát pre-

cízen vezette, amit nyomtatásban is kiadott 2010-ben SZÁM-VETÉS című könyvében, valamint a 2012-ben megjelent Talentumok a révkomáromi diáktalálkozókon című könyvben olvashatunk. Újságokban is sokat cikkezett a magyarság sorskérdéseiről a matematika apropóján.

Nagyon fog hiányozni mindannyiunknak, de nekem mint példakép a kitartásban és a szervezésben, különösen!

Tarics Péter a temetésén a búcsúbeszédében többek közt kiemelte: „A fonyódi matematikáttalálkozóban adta vissza lelkét a Teremtőjének, tanártársai mellett, szeretetben, békességben, azon szakmai-lelki társak társaságában, akikkel évtizedeken keresztül együtt dolgozott a tehetség gondozás és a matematikaoktatás területén. Az elmúlt évtizedekben felbecsülhetetlen értékű munkát végzett a magyar matematikai tehetségek felkutatásában, gondozásában. Szakköri tevékenysége is rendkívül jelentős volt, tanítványai szép eredményeket értek el a hazai és nemzetközi matematikaversenyeken. Több mint ötven tanulmányt írt, számos tankönyvvel, példatarral, tanári segédkönyvvel, fordítással és recenzióval járult hozzá a matematikai ismeretek bővítéséhez és népszerűsítéséhez. Nemzetközi magyar rendezvények és matematikaversenyek kezdeményezője, alapítója volt. Ezek közül talán a legjelentősebb a Nagy Károly Matematikai Diáktalálkozó, melynek húsz éven át volt a főszervezője, illetve a Nemzetközi Magyar Matematikaverseny. (...) A matematika tanítását mindig gondosan összekötötte a magyarságtudat erősítésével. Azt vallotta: »Nem létezhetünk az anyaországból érkező egyetemes magyar gondolkodás és kultúra tiszta forrásai nélkül«. Így is élt. – Egyszemélyes intézmény – mondták róla barátai a Kárpát-medencében. Hatékonyan ápolta a szülőfalujából, Komáromszentpéterről származó felvidéki magyar költő, tanár, Kossányi József hagyományait, életművét. Komoly szakmai munkát végzett a Csemadokban, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségében, a komáromi Múzeumbarátok Körében, a komáromi Öregdiákok Baráti Körében, a Széchenyi István Polgári Társulásban.... Mindig a könyv, a könyvek bővületében élt, soha ki nem hagyott egy könyvet sem Budapesten. Saját könyvtára is rendkívül gazdag, ami egyértelműen a felvidéki ma-

gyarság legjelentősebb könyvgyűjteményei közé tartozik. Lankadatlan hévvel, szenvedéllyel, hittel és akarattal szervezte a különböző matematikai találkozókat, ahol a Kárpát-medence matematikatanárai és azok diákjai vettek részt. Áradt retorikájából a diákszeretet. Hogy mi volt ennek az oka? Erről így nyilatkozott a vele készített utolsó interjúmban két héttel halála előtt: »Az a tudat, hogy a felvidéki magyar diákoknak többlettudást kell adni, annak érdekében is, hogy idegen nyelvű főiskolákon is megállják a helyüket, meghatározó tényező volt. Ezekkel a tanítványaimmal sokkal emberibb, közvetlenebb kapcsolatot alakítottam

ki. Nemcsak a matematikáról, a szakmáról beszélgettünk, hanem az élet nagy dolgairól is. A foglalkozások nagy hatást gyakoroltak rájuk és rám egyaránt. Sokat jártam velük Erdélybe és a történelmi Magyarország több vidékére, ott is matematikáztunk, beszélgettünk. Egy tanárnak elsősorban ezért érdemes élnie.« Csodálatos érzéssel mutatott rá az egyetemes magyar kulturális értékekre. Vonzódott a magyar kultúrához, támogatta, népszerűsítette azt. Tette ezt mély magyarságtudatával, hazaszeretetével, a szülőföld, a Felvidék és Komárom iránti hűségével.”

15.NMMV, Zenta, 2006

Oláh György kezét fog a zsűri elnökével, Kosztolányi Józseffel (SZTE, Szeged), az asztalnál Hajnal Péter (SZTE, Szeged) és Szabó Magda délvidéki régióvezető

A 21. Nemzetközi Magyar Matematikaverseny alkalmából a kecskeméti Városháza megtekintésén 2012 tavaszán a szerzővel

